

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ Mgr. J. M., 2/ Mgr. M. M. V., 3/ MUDr. A. M. J., 4/ PhDr. J. M.** v dovolacom konaní zastúpených JUDr. Milošom Papcunom, advokátom so sídlom v Piešťanoch, Vajanského č. 5270/1A, proti žalovanej **Slovenskej republike**, za ktorú konajú **Ministerstvo financií Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova č. 5, **Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, **Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, **Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Mierová č. 19, **Generálna prokuratúra Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štúrova č. 2, **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 C 384/2004, o dovolaní žalobcov 1/ až 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2011 sp. zn. 4 Co 430/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2011 sp. zn. 4 Co 430/2011 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobcovia sa podanou žalobou (v znení jej doplnenia z 23. augusta 2004) voči žalovanej Slovenskej republike domáhali náhrady škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej tiež zákon č. 58/1969 Zb.).

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 25. mája 2011 sp. zn. 10 C 384/2004-297 zamietol žalobu a žalovaným 1/ až 5/ nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že štát v zmysle § 18 zákona č. 58/1969 Zb. nesie objektívnu zodpovednosť za škodu, avšak

pre naplnenie tejto zodpovednosti sa tiež vyžaduje aj príčinná súvislosť medzi škodou a jeho nesprávnym úradným postupom, čo preukázané nebolo a preto žalobu zamietol. Svoje právne úvahy o tomto závere súd prvého stupňa prezentoval v odôvodnení rozhodnutia (na tieto dovolací súd odkázal). Výrok o náhrade trov konania odôvodnil poukázaním na § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcov 1/ až 4/ Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 26. októbra 2011 sp. zn. 4 Co 430/2011 napadnutý rozsudok potvrdil a žalovaným 1/ až 4/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že vec prejednal podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Podľa názoru odvolacieho súdu je správny záver súdu prvého stupňa, že podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu za splnenia troch podmienok (bez ohľadu na jeho zavinenie) : existencie 1/ škody, 2/ nesprávneho úradného postupu a 3/ príčinnej súvislosti medzi škodou a nesprávnym úradným postupom. V danom prípade i podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovia nepreukázali predpoklady vzniku zodpovednosti štátu v zmysle § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. alebo § 415 Občianskeho zákonníka, najmä nepreukázali, že postup žalovanej (jej orgánov) bol v príčinnej súvislosti so vzniknutou, resp. s uplatnenou škodou. Dodal, že nebolo možné, aby do súkromnoprávných vzťahov žalobcov zasahovali štátne orgány. Z uvedených dôvodov dovolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 151 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 4/ dovolanie, ktoré odôvodnili tým, že v konaní im bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Vytkli mu, že neboli pozvaní na odvolacie pojednávanie a že nečinnosťou štátnych orgánov utrpeli finančnú ujmu, preto ich nárok považujú za dôvodný. Súdy nedostatočne zistili skutkový stav veci a preto ju i nesprávne právne posúdili. Z týchto dôvodov navrhli, aby dovolací súd napadnutý rozsudok v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa zrušil a vec prvostupňovému súdu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaná prostredníctvom za ňu konajúcich orgánov navrhla dovolanie žalobcov 1/ až 4/ (ďalej len „dovolanie žalobcov“), ako procesne neprípustné a zároveň i neopodstatnené, zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

1. V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie žalobcov smeruje proti rozsudku. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania žalobcov z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

2. So zreteľom na to by dovolanie, ktoré podali žalobcovia, mohlo byť procesne prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu v zmysle tohto ustanovenia ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,

f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania žalobcov preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či žalobcom (ne)bola v konaní odňatá možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania, ktoré mu priznáva platná právna úprava za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Dovolatelia v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. odvolaciu súdu predovšetkým vyčítali, že neboli predvolaní na odvolacie pojednávanie.

Najvyšší súd je v konaní o dovolaní povinný (ex lege) prihliadnuť na všetky vady konania uvedené v § 237 O.s.p. Ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p., z ktorého táto povinnosť dovolacieho súdu vyplýva, totiž nerozlišuje medzi tými vadami konania, ktoré boli v dovolaní uplatnené, a ktoré v dovolaní uplatnené neboli. Dovolací súd, rešpektujúc ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p, dospel k záveru, že hoci tie okolnosti, na ktoré poukázali dovolatelia (o povinnosti predvolať ich na pojednávanie), priamo nesvedčia o vade konania v zmysle § 237 O.s.p. (odvolací súd totiž vo veci nenariadil pojednávanie v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p.), ich tvrdenie, že k takejto vade v konaní pred odvolacím súdom došlo, je dôvodné. Jej existencia vyplýva zo spisu.

Ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, umožňuje odvolaciu súdu v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje § 214 ods. 1 O.s.p., rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Aj v prípadoch, v ktorých odvolací súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia odvolacieho pojednávania, je povinný

oznámiť miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Uvedená povinnosť je priamo spojená s právom každého (najmä účastníkov konania) zúčastniť sa verejného vyhlásenia rozsudku zaručeného v článku 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a § 156 ods. 1, 3 O.s.p.

O tom, či bol v preskúmvanej veci zachovaný procesný postup odvolacieho súdu, ktorý je upravený v § 156 ods. 3 O.s.p., môže dovolací súd usudzovať len z obsahu spisu. Na č. l. 327 sa nachádza predkladacia správa okresného súdu o odvolaní žalobcov adresovaná odvolaciemu súdu, na č. l. 328 spisu sa nachádza potvrdenie o tom, že dňa 30. septembra 2011 o 8:23:48 hodine bola na odvolací súd prijatá predmetná vec a pridelená na rozhodnutie senátu 4 Co, na č. l. 328a je založená zápisnica o vyhlásení rozsudku odvolacím súdom z 26. októbra 2011 a na č. l. 329 spisu sa nachádza rozsudok odvolacieho súdu (sp. zn. 4 Co 430/2011 z 26. októbra 2011).

Z listín založených do súdneho spisu nevyplýva, či na úradnej tabuli súdu bolo najmenej 5 dní pred dňom vyhlásenia rozsudku oznámené, že rozsudok v danej veci bude vyhlásený 26. októbra 2011 o 10.50 hod. Len samotné konštatovanie odvolacieho súdu v zápisnici o vyhlásení rozsudku, že boli splnené podmienky pre jeho vyhlásenie podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a § 156 ods. 3 O.s.p., dovolací súd nepovažoval za postačujúce. Zachovanie postupu odvolacím súdom pred vyhlásením rozsudku v zmysle § 156 ods. 3 O.s.p. musí vyplývať z písomných pokynov súdu (spravidla predsedu senátu) a ďalších nadväzujúcich úkonov pracovníkov súdnej kancelárie zabezpečujúcich ich vykonanie tak, aby bolo zachovanie uvedeného postupu zo súdneho spisu nepochybné.

Obsah spisu ako celok, i jeho konkrétne označené súčasti nedávajú žiadny podklad na konštatovanie odvolacieho súdu, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku boli oznámené na jeho úradnej tabuli. Keďže obsah spisu neumožňuje posúdiť, či bola zachovaná lehota vyplývajúca z § 156 ods. 3 O.s.p., je v danom prípade namieste záver, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku neboli riadne oznámené. Uvedeným postupom odvolacieho súdu, ktorý sa priečil § 156 ods. 3 O.s.p., došlo k odňatiu možnosti dovolateľov konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dovolací súd poznamenáva, že na rovnakom závere o prípustnosti dovolania sú založené aj ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu (obdobne tiež sp. zn. 3 Cdo 179/2010, 3 Cdo 236/2010, 3 Cdo 97/2011, sp. zn. 145/2012).

So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu a zároveň dôvodom pre zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

Argumentácia žalobcov, ktorá je obsiahnutá v dovolaní, svedčí o tom, že vytýkané sú aj nedostatky skutkovej povahy. Dovolatelia spochybňujú správnosť a úplnosť skutkových zistení súdov a z nich vyvedených skutkových záverov. V prípade neúplnosti alebo nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov ale nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (obdobne tiež R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000).

Z obsahu dovolania možno vyvodit' aj to, že súdy v danej veci vec nesprávne právne posúdili (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V tejto súvislosti treba uviesť, že prípadné nesprávne právne posúdenie veci je relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ale súčasne nezakladá aj prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 43/2003, R 54/2012, tiež sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

3. Vzhľadom na výskyt procesnej vady konania uvedenej v § 237 O.s.p., ktorá zakladá prípustnosť dovolania žalobcov a zároveň aj jeho opodstatnenosť (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), zrušil dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.). So zreteľom na zrušenie tohto rozhodnutia (z procesných dôvodov) nemohol pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti námietky dovolaateľov, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. januára 2013

JUDr. Daniela Švecová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Viera Čulenová